

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

իշտութեան պէհէր սաքը
ըը իշն պիրիշնի ան ֆա ֆ
իքիշնի տէ ֆա 2, վի իւ-
լարիշնի վի սայիր տէ ֆա-
լար իշն 1էր դը իւստ սը-
րասընա գոնուլմանն ի-
լանն սաքըրը Եղաշուրու
Մէքէրուզ վէ սայիրի
Գալաթաւա Բէնճէմալի
Բազարնիտա վազը 1. 29
Իրսի իստընա Նարա-
պետ 8: Փանտոսան իսմի-
նէ 45օնէրիշնէ Եր

ՆԻՒՄԷՐՈՒ 2010

Հայտնի է

(Ն է Վ Ի Թ Է)

Թուր չէ՛հրի, սեպտեմբեր 3-ին, թէպէտ օլտուղունուն եւ վրիսն սէնէվի-սինին զինէթինի իծրա իտիպ, մու-հասէրէ հէնկեմմանտա մէյտանը մու-հարէպէտէ էօլէնէրին զիքրինի միւ-շէրէթի գըլտը:

Տարիքէյի պէլէտիէ ազալարը, վէ չէ՛հրի, քեաֆֆէյի սէքէնէլէրի, մէգ-քիւր զինէթիտէ հազըր պուլունուպ, պիլիսիմէ տիւքեանլար, եաս ալէա-մէթի օլմադ իւզրէ գաբալը գալտըլար:

— Ինկիլիթէրա գըրալիչապըն գըզ գաբնտաշը բըրէնսէն Հօհէնյօհ— Լան-ժէնպուրկ, պուտէֆա Պատէն Պատէն-տէ վէֆաթ իլլէտիկինտէն, գըրալի-չայի միւշարիլէյհանըն մախտուլէրի բըրէնս Ալֆրէտ վէ բըրէնս Արթիւր, լիւշիլէրինին ճէնազէ ալալընտա հա-զըր պուլունուպ իւզրէ, տէրհալ եօ-լա չըգըշար տըր:

— 103 եաշընտա Ամէրիգալը պիւր ինթիլիտէ, էօմրիւնին պու գատար ուղունլունունտան օսանարագ, պու տէֆա Բօշթըրտա քէնտու քէնտույի ասմըշ տըր:

— Գաբուլին նամ րուհպան թաթի-գաթընտան պիւր բաբաս, պու տէֆա, Վիէնանըն բըրաթէր նամ օրմանընտա, Պօհէմալը պիւր աշճը գաբը իլէ ֆիլի-չինի իծրաքընտա պուլունարագ բօլիս թարաֆընտան ալսզ ու կիրիֆթ օլուն-մուշ տուր:

— Վարչալիտտան ալընան մէքոնպ-լար, Բուսիտ իմրէրաթօրու հազըլէթ-լէրինին գըզգաբընտաշը իլըրանա տիւ-չէսանըն, պու տէֆա Վիէնանտա վա-գը օլան հօյնուղունունա բօլիթ իգաճա մանէա վիւմէքտէ տիրէր:

Միւշարիլէյհա Տիւշէսա, պէրապէ-րինտէ Լէհիսթան վալիսի գօնթ Պէրթ պուլունտուղու հալտէ, եագընտա Սէն Բէթըրպուրկա կիթմէսի զըմընտա իմրէրաթօր ֆրանսօս Դօղէֆ հազըլէթ-լէրինի գանտըրմագ մէմուրիլէթի տէր իւհտէ իլլէմիշ տիր:

Բուսիտ իմրէրաթօրու հազըլէթլէրի մէգըիւր վիլլիթաեա գաբըլըգ օլա-րագ, կէլէճէք սէնէ Էքքըղիսիօն վագ-թինտէ վիէնանտա կիթմէյի վաա պու-եուրմագտա իմիշ:

Բուսիտ իմրէրաթօրու, հէնուղ եա-գըն վագըլթտա, Պէրլինտէ Ավթըրիա իմրէրաթօրու իլէ րու պէ րու պուլուն-մուշ օլտուղու հալտէ, նէ սէպէպէ մէպ-նի, տէր հալ միւշարիլէյհա հազըլէթլէրի իլէ, Սէն Բէթըրպուրկտա եհնիտէն գօնուլմագ իսթէմէքտէ տիր: Պուրասը նամալիւմ տիր:

— Տիւնեանըն էն մէշուր թէաթրօ օհուճուսու վէ պիւր գօնթ գաբըր օ-լան Ատէլին Բաթթի, Վիէնա թէաթ-լարընտա պիւր գաշ օհուն վիւմէք իլին Վիէնանտա կիթմիշ տիր:

Բաթթի, կէլէճէք սէնէ Ամէրիգաեա կիտիպ, պիւր թէաթրօտա 100 օհուն վիւմէճէք, վէ մէգըիւր 100 օհուն իլին պիւր միւրօն ֆրանք ալսզ իտէճէք տիր:

— Լիւրպա զաղէթալարընտ օգուն-տուղունա նէգաբէն, իսրանտա հիւ-քիւմէթի, Ամէրիգա գուրսան կէմի-լէրինին, Գուպա սուլարընտա վիւրտիլ-լէրի խասաթթ իլին Միւճթէմէայի Ա-միւրիգա հիւքիւմէթինտէն, գաբըր զի-եան իսթէմէնէ գաբար վիւրմիշ տիր:

— Սաբըգ իսրանտա գըրալիչապըն մախտուլ բըրէնս Ալֆօնս տը Պուրպօն, Վիէնանտա վագը Մարկ—Թէրէզ նամ մէքթէպտէ Կազսիլի ուլում ու ֆիւ-նուն իլլէմէք իլին, եագընտա, Բարիս-տէն Վիէնանտա կիտէճէք տիր:

Հիւքիւմէթալար էվլետուրը, թահ-

սիլի ուլում ու ֆիւնուն իլլէմէք իհթի-եաճը հիսս իլլէտիլէրի հալտէ, էս-նաֆ էվլետարը աճէպ, նէ տէրէճէ թահսիլի իլմ ու ֆիւնունա միւճթաճ տըրլար, պուրտը օգունեանլարըն իտ-րագընա հէվալէ օլունուր:

— Պիւր սաբֆ տէրսի:

— Սէվմէք, ֆիլի մալիւմ մի տիր (նեքգործալան բա):

— Էվլէթ, ալթմըշ եաշընա գատարա-ալթմըշ եաշընտան սօնրա, ֆիլի լա-զըմ տըր (չէպըք բա):

— Հիճըլէթ գօմիսիօնունուն սէնէլէք րարօրթօսունա նէգաբէն, 1871 սէնէ-սինտէ, Բսքօշիա, վէ իրլանտա տա-լիսիտէ օլարագ, ինկիլթէրտան 255, 435 քիլի, տիւրը ալսէրէ հիճըլէթ իլ-լէմիշլէր տիր: Պունարտան, 402, 452 նէֆէրի ինկիլիզ, 19, 232 Բսքօշիալը, վէ 71-067 նէֆէրի իրլանտալը օլուպ, պագը գալանլարըն իսէ, էճնէպի, եա-լստ գաղի միլլէթտէն օլտուղարը նամալիւմ քիմէսնէլէր տիր:

Էհալինին սաեքընա պագարագ, էն զիեատէ հիճըլէթ իտէնլէրտէն չօ-ղու, եանի, 198, 843 նէֆէրի, Միւճ-թէմէայի Ամէրիգաեա կիտիպ, տիրէր-լէր իսէ, Ավթըրալիտա վէ Եհնի-Չէլանտաեա հիճըլէթ իթմիշլէր տիր:

Կէօրիւնիւր Էթի, ինկիլթէրտա գաբըլարըն սաեքըն, էրքէթլէրտէն Բէք չօգ տըր, կէօրիւնէն պու ֆարգա, հիճըլէթ տալիսի զիեատէսիլլէ եաթըմ իթմէքտէ տիր, մէգըիւր ֆարգ կիթ-տիքէն արթմագտա տըր տէր մէգըիւր րարօրթօ:

Յիլլագը, չու սօն օն սէնէ զարֆըն-տա հիճըլէթ իտէն 2 միլիօն 128, 235 քէսանըն 858, 995 նէֆէրի Նիսա թայի-ֆէսինտէն օլմուշ աուր:

1872 յունվար ալընտան մարտ ալը սօնունա գատար, 351, 557 քիլի հիճ-ըլէթ իթմիշ տիր:

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

ԹէվձիՀԱԹ

Պօնա վալիլի, գապթիեէ միւշի-րի սապըգ Մուսթաֆա Ասիմ բաշա հազըլէթլէրինէ թէվձիհ,

Չապթիեէ նէգաբէթի, Վիտին ֆըր-գայի աքթիլիեէսի գօմանտանը ֆէրիգ Ալի Սալի բաշա հազըլէթլէրինէ թէվ-ձիհ,

Նէգաբէթի միւշարիլէյհա գալմա-գալմըգ մէմուրիեէթի, գապթիեէ միւս-թէշարը սապըգ միւրիլիա Սիւլէյման բաշաեա իհալէ պուլլուլմուշ տուր:

Թարապուսը Շամ սէվաճիլինտէն Պաղտատա գատար պիւր տէմիր եօլուն ինչաթը մագարըր օլտուղունտան, պունուն քէֆի իլին Չաթը հազըլէթի սատարէթէնահի թարաֆընտան, ու-մուրը նաֆիտա միւսթաթիտէմ միւ-հէնտիս Մ. Բըրէսէլէ էմը մախտուս վիւրիլմիշ վէ պունուն իլին օլ ճանիպէ իլի նէֆէրի միւհէնտիս իղամ օլունմուշ տուր:

— Պու տէֆա Տէրսատէթտէ քիւ-չատ օլունան ֆըրէտի Օսթրօ Թիւրք պանգասը միւհսսիլէրինտէն վէ մէգ-քիւր պանգանըն Վիէնա շիպէսինին տիրէթօրու պուլունան Մ. Օրէն-հայմ, Բումէլի տէմիր հօլլարը պագը-լէսինին ինչաթըն տէրիւհտէ իտէճէ-լիլի միւպէյիլին Պապը ալիեէ պիւր լա-սիհա արղ իլլէմիշ տիր:

— Գուրու չէշմէտէ օն պէշ կիւնտէն պէրու եանմագտա օլան վարօր քէօ-միւրիւ հալէա եանմագտա տըր:

— Լա Թիւրքիտէ օգունտուղունա նէգաբէն, Բէթի իտարէսի, աքթիլէ-րին, թիւթիւն գաշըրմագտա օլտուգ-լարը իլին Պապը ալիեէ բրօթէսթօ իլ-լէտիկինտէն, գօնթրալէթն ֆէսիսի ի-չին մուխապէրաթա կիրիլիմիշ տիր:

— Պօնա վալիլի թարաֆընտան կէ-չէն չարչէնպիհ կիւնիւ Պապը ալիեէ վարիտ օլմուշ օլան պիւր գըթա թէլէկ-րաֆնամէտէ, Գարատաղ—Օսմանլը հուտուղարընտ եհնի պիւր յալղուն-տուղուգ վուգու պուլմաեպ, Գարա-տաղ պէյի բրէնս Նիքօլա տալիսի, եհ-նիտէն ուլղունտուղուգ վուգու պուլ-մամաքնա սալ վէ Գօլլէյն գարիեէ-սինտէ աաքթիլի շահանէ իւզէրինէ հիւճում իտէնլէրին թէրպիլիեէսինէ իգ-տամ իթմէքտէ օլտուղու իիւպար գը-լընմըշ իսէ տէ, գաթը հազըլէթի սատ-րաղամի թարաֆընտան պագը թէպիլ-ղաթը միւհսսիլիեէսի հալի օլարագ կէօնտէրիմիշ օլան էմրնամէյի սամի-յէ, բրէնս թարաֆընտան հէնուգ ճէ-վապ վիւրուտ իթմէմիշ:

— Լըրան տիւք Նիքօլա ճէնապէրի-նին տիւնքի կիւն սէլամլըգ ալալընտան սօնրա իսթանպուլու թէրք իթմիշ օլ-տուղունու, հէր նէ գատար Լէվլընթ Հէրըլտանա ալարագ, սապաճի Ման-զուլմէտէ պիւրիմիշ իսէք տէ, սօնրա-տան ալընա իսպալէն նէգաբէն, միւ-մարիլէյհա ճէնապէրի, տիւնքի կիւն Ա-թինա ճանիպինէ աղիմէթ իթմէքտէ իլէն, թարաֆը հազըլէթի փատիշահի-տէն իհտու պուլլուլան աթլարտան տօլաեք մապէյի Հիւմաեունա աղի-մէթլէ, իիֆայի թէշէքըիւր իթմիշ վէ թարաֆը Շահանէտէն պիւր իլի կիւն գատար տահա Տէր սաաթէթտէ իգա-մէթլէրի արղունու իպրագ պուլլուլմա-սը իւզէրինէ, աղիմէթլէրի բաղար իլ-թէսինէ գալմըշ տըր:

— Տէօրթ նէֆէր իրանլը իմգասը իլէ օլարագ տիւնքի Լա Թիւրքիտէ տէրճ օլունան պիւր մէքթուպտա օգուն-տուղունա նէգաբէն, կէչէն կիւն, վա-լիտէ խանտա վուգու պուլան գալղա-տա, օն նէֆէր իրանլը, էօլլում տէ-րէճէսինտէ եաթալանտըգտան մաաա, օն պէշ նէֆէր տէ նապէտիտ օլմուշ վէ գալղաաա սօնրա կիւնա, աքթիլէրի, իրանլըլարըն մէգըիւր խանտա վագը օլան օտա գաբուլարըն գըրըպ, պիւր չօգ զիգըլմէթ էշաա գալտըրմըշար իմիշ:

Իլիթ թիլիմիզէ նէգաբէն, իրանլըլար մէգըիւր զարար զիեանլար իլին, 400 պին լիւրա թաղմինաթ թալապ իլլէմէք-տէ իմիշլէր:

Թիւճճարանտան Նիքօլաքի Չաք-մաքա վէ Նիքօլաքի Պօհաճը օլլու թարաֆընտան կէլէն իլան տըր:

ԻԼԱՆ

Ալվալըգ գաղապընտա վագը, պիլ ճիւմէ մէմալահալէրին, ՎԿԿԿ սէնէսին-տէն իթիպարէն թահար ինհիսարէ ա-լընտըղը ճիւնթլէ, մէմալահալ մէգ-քիւրէնին մալիլէ իսպիլիէյի ճէլիլիսին-ճէ, թաքտիր օլունահաճ հաաթաթը սէնէվիլիսի իլին մէմալահալ մէգըիւր սահիպլէրի թարաֆըլէրինտէն, ագտէմ-ճէ վէթիլ թայիլին օլունան Նիքօլա Սանիթթիլ իլէ ՍթըրթիլՉարուեանի նամ քիմէսնէլէր էօհտէլէրինէ հալալէ օլու-նան իլպու խըմմէթէ տտէմի լիւա-գաթլարըն ճիւնթլէ մէմալահալ մէգըիւր սահիպլէրի մէրգուամալ վէքալէթտէն աղըլ իթմիշ վէ պու խուսուս Տիվանը մուհաճ գաթտէ լէտէլ թէլէքըիւր, մէգըիւր մէմալահա սահիպլէրի թարաֆ-

լարընտան տիկէր վէթիլ թայիլիլէ մա-լիլէ նէգաբէթինճէ պէտէլաթը մէգ-քիւր մատտէսի մուսալէթընըն եիւ-րիւտիլմէսինի ալիւր իիւտալէնտիկեար վիլալէթը ճէլիլիսինէ թահարաթը Ա-լիլիլէ իրաալ օլունահաճ իւզէրինէ, մէմ-լահա էսհապը թարաֆընտան վէթիլ օլունտուղունուգու միւպէյիլին, կէօն-տէրիլմիշ օլան մագաթաթան սուրէթը մուսատտաքաթի եէտիլմիզտէ պուլուն-մաղլէ, մէգըիւր մէմալահալ խուսուսըն-տան տօլալը մէրգուլէրին կալլու պիւր մէտիսալէրի գալմաթընտան իլ պու խուսուստէն տօլալը մէրգուլէրին կիւ-րէճէք օլտուգլարը իմգայէ րալէթ ու իթիպար իտիլմէմէսի հագըլէնտա խա-սէթէն իլան վէ իիպար իտէրիլ:

Ասիթանէ 1872 իլլու 28
Թիւճճարանտան
Նիքօլաքի Չաք մաղա վէ
Նիքօլաքի Պօհաճը օլլու

ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԻ

Լիվլըրու 10 հոկտեմբեր
Միտիլի Նիւս Օրէնան բամուղու,
Բէնա 10 10 18
Պու կիւնքի սաթը 20,000 պալէա,
Բիսպա աղըր

ՍԱՐՐԱՖԻՑԻ

Լոնտա 11 հոկտեմբեր
Էսհամը Ումուդի 82 1/2
1868 իսթիգրաղը 81
1871 իսթիգրաղը 70
Բարիս 11 հոկտեմբեր
Էսհամը ումուդի 85 90

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹէՇԻՔԻԻ

Պունտան օն պէշ կիւն գատար մու-գատտէմ, իւսիլիտարտա, Ալիլիլիլէ նամ թէաթրօտա, պագը լարլէթքէշ վէ մէարիֆթէրվէր տէլիգալնլարըն սալ ու հիմմէթիլլէ, Ագապէնա վար-ժարան մէնֆաթթնա, պիւր կիւզէլ օ-եուն իծրա իտիլտիկին իլար իթմիշ, վէ օլ պագտէ լաղըմ կէլէն միւթալա-ամըղը պէեան իթմէթիլիլի վաա իթմիշ իտիլ:

Մէգըիւր օհունտան, նաաթը քի պիլ-տիրմիշ իտիլ, ԿՂ լիւրա գատար հասը-լաթ օլմուշ, վէ 22 լիւրաք մէսարիֆա-թը լաղըմէսինէ չըգաբըլտըգտա, մէք-թէպի մէգպուր իլին գալմըշ օլան 25 լիւրա տալի, թարաֆընտա թէպիմէ հիմմէթ իտիլմիշ տիր:

Մէպաղը մէգպուր իլին, կէլլիլ զիեատէսիլլէ թէշէքըիւրէ պօրճու-եուղ, լաքին, մանէվի սուրէթտէ, է-հալի թարաֆընտան, տիւշմէնլէրէ գաբըր զուհուր կէլմիշ օլան հատտէն էֆղուն տուղու վէ զայրէթ վէ հիւս-նի թէվէճէհիւհտէն տօլաեք, տահա զի-եաաթ թէշէքըիւր իտէրիլ:

Պու ուեուր տիւշմէն ուեուրմաղ տէր-լէր, Ագապէն տիւշմէնլէրի, իւշ սէ-նէտէն պէրու, աալա օսանմագաղըն, պըգմագաղըն, վէ ութանըպ արլան-մագաղըն հէմիլլէ խարապընա վէ խա-րապըրը չալըտըգտան պաշգա, մէգ-քիւր իեանէ վէ հիմմէթ Նիլլէթինի ի-լիթտիլլէրինտէ տալի, մանի օլմագ նիեթթի ֆաթիտէ վէ մէթուրէսիլլէ, պիւր կիւն էվլէլինտէն, պիւր գաշ պին Նիւսին, սըրֆ նանքէօրիլէ էսէրի օ-լարագ պիւր յալտարաբուլիլին պա-տըրմըշար, վէ էվլէրտէն, վէ քիլիտէ գաբուլարընտան պաշալաեարագ հէր թարաֆա տաղթթմըշար իտէ տէ, պու-նուն իւզէրինէ, զէվաթը մէգաաթիլի-նաաան տահա զիեաաթ զայրէթէ կէլ-միշ, վէ մէգըիւր թէաթրօ, միւթէպէլ

Խապիւղ , 27 սեպտ. 1872

• • • խմբագիր ,

Զեր պատուական լրագրոյն 2003 թուոյն մէջ անցեալ կիրակէ օր խառ-գելուդի թաղ. խորհրդարանն պատա-հած անցքի մը նկատմամբ, առանց ստորագրութեան հրատարակուած նա-մակ մը կարգալով, ուր նամակագրին գրած ժամն մէկ կէտք սխալ և միան-գամայն զրպարտութիւն է, պարտք համարելոյ, յանուն արդարութեան նոյն օրուան տեղի ունեցած անցքը, ոչուն նոյն օրը ներկայ և ականատես կրած էր, մի առ մի յայտարարել 'ի գիտու-թիւն անցնի խաղաղօգոյ :

Տէր, խնդրոյ մը պատճառաւ պատ-
ուարժան թաղ, խորհրդոյ ներկայա-
նալով՝ պէտք եղած որոշումն ընդու-
նելէ ետք, երբ պիտի մեկնէի, թա-
րաղամանն Կարապետ անուն անձը,
նոյն պահուն 'ի խորհրդարան մտնելով
առանց բարեւելու նստարանին մօտն
վերայ բազմեցաւ, անքաղաքավար
կերպով:

Թաղ. խորհրդի պատուաւոր և մի-
անգամայն թաղեցույ գլխիժ բոլորին
համակրութեանն արժանի հանդիսա-
ցող անդամներէն մին , յիշեալին հար-
ցուց թէ , ինչ խնդրոյ համար եկած է-
. յիշեալը պատասխանեց թէ երբեք
խնդրոյ մը համար եկած չէ , այլ լոկ
հանգստանալու :

Պատասխան արուեցաւ իրեն թէ խորհրդարանը ո՛չ հանգստարան է և ո՛չ սրճարան , ուստի ըստ այնմ՝ վարուելի հարկ է : ' Ի պատասխանին այս իրաւացի խօսքին բաւ թէ դպրոցի նկատմամբ խնդիր մը ունիմք , և ուրիշ բնկերակիցներուս պիտի սպասեմ . դարձեալ պատասխանուեցաւ թէ դուրս ելնէ և իւր բնկերաներն գտնելէ ետքներկայանայ , քանզի Թաղ. խորհուրդը առանձին խորհելիք մ'ունի . սակայն այս տեղ զարմանալի հակասութիւն մը կը նշմարուի , այսինքն նամակագիրն կ'ըսէ թէ բոլորքը եկեղեցական Մեծ. Պաղտասար աղա Սրմաքէշեանի նըկատմամբ է եղեր , որ բոլորովին անտեղի է : Վերլուպէս թաղ. խորհրդոյ միւս անդամներն բարեկամաբար յորդորեցին զինքը որ պատուով դուրս ելնէ , սակայն դարձեալ քնդդիմութիւն ցոյց տուաւ , յաւելցնելով թէ իրեն համար յատուկ սենեակ մը բացուի . նոյն կէտին եկեղեցական աղաներէն մին ներսից կը գտնուէր՝ Մեծ. Պաղտիկ աղա Սլըմաքէշեան : այն ալ հայաբար համոզեց սր մեկնի խորհրդարանէն , երբ նոյն ապ համոզիչ խօսքերն կ'ընէր , վայրենաւորաբ հայոյնով մերժեց զայն իւր քովէն , այն ատեն հրամայուեցաւ որ բռնի դուրս հանեն :

Ահաւասիկ . . . խմբադիր , նոյն օր-
ուան թաղ. խորհրդարանի մէջ պատա-
հած անցքին ստորգ եղելու թիւնը , զոր
'ի սէր ճշմարտութեան կը վկայեմ :

Ուստի . . . խմբագիր , կը խնդրեմ
որ սոյն երկտող գրութիւնս հաճիք ձեր
պատուական և անկողմնակալ թերթին
մէջ անկիւնը դետեցնէ :

Որտեղ դեռ կրնէք լաւէտ

Երախտապարտ

Քիո՛ւ ճճի՛ Առաքել, Ասորդ խեան՛

Դաթ ու իւր տէնիւնն իւրմէնի գարբն-
տաշէնի իւրաքանչեւ պարզ զէվալժը միւ-
թէսկերէն թարսփընտան պուռ քնքրէ-
տաւաք սահլանմիւզէն պիր դըթմ վաքա-
ղա միւրուս իմ միշ, վէ մէալինէ ննդա-
րէն մէմալիքի չարգիւնտէ

[illegible]

Պարոն Յովսէփ Շիշմանեան, ատենա-
պետ մեր չուառ ժողովրդեան Երեսփոխա-
նական ժողովոյ, օգոստոս ամսոյս վեցե-
րորդ կիրակի օր փառալուծեան ձևօր և կա-
րեօր խնդրի մը առաջարկելոյ պատշաճ-
կաւ գծողովորէ յընդհանուր ժողով գու-
մարեց Յովնան Ռսիկերեան եկեղեցի և ներ-
կայացոյց սմա իրրեւ ազդային սահմանա-
դրութիւն ուրուազիր մի օրինաց օր սոսկ
լուծմանառողովոյ միւլոյ գրքծ էր, որ չէր ոչ
Երեսփոխանական ժողովոյ ենթարկեալ և
ոչ՝ ի սմանէ վաւերացեալ :

Ժողովուրդը՝ այս ապօրինաւորութեան
դէմ բողոքել, և պարոն Յովսէփ Դէլման-
եան զօրավարէ կրկն անխառն : Ուղ-
ղախօս անմիջապէս այլ և այլ խաբարաց միջո-
ցաւ պարոն Դէլմանեանի և իւր պաշտպա-
նողաց ուսանջ տարօրինակ վարման ապօրին-
աւորութիւնն ցուցն, միանգամայն իր-
րեւ ազգային սահմանադրութիւն առաւ-
արարելաւ օրինաւոր ընկերացութիւն հա-
ւարպատ և ընդ իւրեք քաղաքացի մի և նոյն
խարժական ոգւոյ գաւաթ լինելն միօրձեցին :

Պարոն Եղիմանեան Մասիս լրագրող
սանդեղ չորեքշաբթի ի առաւ, թե իմ ինքն-
զեք առանց վաճելոյ ի մերթիւղ այն ծան-
աբերեւն աճառատառութիւնքն ընդ որով
լայ ճնեւոր, քաղապաւանս սահմանադրական
որդւոյ նայչելոյց, զողին սահմանադրու-
թեան անարդեւ :

Թէ և ցաւիմը ընդ մօրորութիւն մոռացարեան Յովսէփի Շէշմանեանի թէ և տաղ-տուհի որչափ և վիշտ է մեզ խցճի ճրկը բոլոր երեւոյ իւր ազգի բարբառմանքն ինչ՝ այլ իրկին հաւ է մեզ տեսանել Ծր Դասին և Վամուսի կրպղիբ փոյլոյղեալեան իրաւանց որաշտպանք և սահմանադրական ոգւոյ միննէն ցայժմ՝ ծաւալորդ խայտառակ գլու-թեանց հրատարակութեան ձեռնառու լեալ սկենայնի չայոց միութեանց որոյ, սգոյ չափ սկսնվան, լաղեալու խաշտորան իննն ։

Ռատի՝ Գասիս և Գամուկ ապշողուն
բարդաց պարզոյ խմբադասական հրաւ-
րեմբ նախ պարուն Շխմանեանի և իւր ար-
բանեանաց վերոյիշեալ տարօրինակ վարման
վախումայն Գանդուկ և փոշ լրացաց մէջ
անբուս դրեալ յօդուածոց ոչ ձեւն , այլ
գողին քննել , հարցանել նախ պարուն Յօվ-
միտի Շխմանեանի թէ կարող է ընդդէմ
անձին և արբանեկաց իւրոց հաւաքաց վե-
րոյիշեալ ամբաստանութի խնքնք մերժել , և
ապա իւր հոյեցոյանաց առաքելիչ կարգալ :

Մասիս, Մասիս դու Հայքս ամպամար
տապանն ընդ լեռան համանունն, և դու
Մամուկ ստուկերայ տղխութեան վարա-
տող ընդ լապտերի անուանակից ոչ բռն է
ձեր լուծիքնն և սահմանադրական կուռյ
մէջ ձեր օգնականութեան զգալումն, դուք
այսօր ողորմելի գրուիեանց հիւրընկալ
լինելով անուղղակի կաւարտարան ձեռնու-
ման լինիք և որ չարն է պարան Յովնէփ
Շիլմաննանի գլջումն դժուարացումներ
և պիտի տնկեքքիւ ամբաստանութեանց
խորազանաւ հաղածեալ յսուրբ բռնաւո-
րութեան արայտանի տալիքը:

Միթէ՛ որ՝ սուրբ է՝ ի ձեզ , անսուրբ է՝
 ի մեզ , միթէ՛ չե՞մք մեք եղբարք , և միթէ՛
 ամենայն Հայկեան որդւոց հաշտութեան
 դատի սահմանադրութի՛ւն չէ :

Ողիւս այս փձնէջ զաղթեալ մեզ ենք
այցելու ե գուր միամասուր անարդանող
կնա մանտէք, որով ծանուցանեմք այսոր
յայտ յանդիման առաջի Հայութեան թէ
յարեւելք սահմանադրական ազւոյ խոն-
ծարոյր ե որորան Լուսաւորչական Հայ Ժո-
ղովրդեան երեսփոխանական Ժողովոյ յայ-
ւորմէտէն պիտի մասնեմք լրբեւ միակե-
րանաւոր անտեմք, այն ամենայն անձնք

և գրութիւնքն որք ուղղակի և անուղղակի սահմանադրական ոգւոյ դրժեն :

★ ★ ★

1872 սեպտ. 23 նիւմբր 225, Սէ-տա լրագրին պատասխան որ կը գտնա-գատի մեծագոր Օսմանեան կայսերական կառավարութիւնէն, որպէս թէ իշխանութիւնը Արեւելեան Հայ կաթողիկէներն առելի խնամելով, բոլոր ազգային իրաւունքներն, եկեղեցիներն, վանքերն ու կալուածներն անոնց կը յանձնէ, որպէս Լիբանան Տէր Զմաւու վանքը, Տրապիզոնին, Մէրտինին ու Քիլիսիայ եկեղեցիներն : Ասոր համեմարութիւն չլրւոյ : Այսպէս Օսմանեան տէրութեան ձեռքն մնալով մեզի փրկու-թիւն կամ թէ մեր իրաւունքները ժառանգելու յոր չի կա) :

Սէտան կերևի որ խիստ նեղը եկած է, ու շատ այ ուշ արթնցած. թերևս Թորնանու պէս այնկոծեալ նաւին մէջ կը ննջէ ու կը խորդայ եղեր. մէկ աւետատու լուր մը չունենալով ցայտման ըզգայութեամբ ժամանակ կանցնէ եղեր, խեղճ ժողովուրդը համոզելով, կամ թէ (մխթարական) կնքով մը (մէօճիւր) մեծ պայանաւորեան յոյս մը ունենալով, որ ինքն և իրենները արքայալէպայեան նորոգ վառաջ մը պիտի հանդիպին, հին վաղեմի ազգային կերպարանքը կորսնցնելով անբանաբար, ու անպատկառաբար ուրանալով որ իրենք այն քային Հայկայ արիւնէն իշած չեն, ազգ չեն համարուիր իսկ մէկ նախապաշարեալ մտքերուն ի նախապաշարելոյ անտի դրդեալ, հարցնելիք ըլլաս նէ, որ դուն ի՞նչ ազգես, կը պատասխանէ ամենայն լի ըզգուշութեամբ որ «Քաթօլիկ եմ». պատասխան կուտաս աս նախապաշարելոյն, որ գաթոլիկութիւն ազգ չի ձեռացնեն, ազգդ ի՞նչ ազգ է, որ ազգէն ես, պատասխան կուտայ սասանեալ «Քաթօլիկ եմ». խեղճը կը վախճայ որ եթէ Հայ ազգէն եմ ըսելու ըլլայ, իւր հաւատքէն կիլնոյ :

Այս կեղծաւոր Սէտային ու իրեն-
ներուն որ քրիստոնէութեան միայն
կերպարանք ունին և ի ներքուստ և
արտաքուստ գայլք յափշտակողք են,
ըստ Առաքելոյն Քրիստոսի անսուտ
բարբառք կը յիշեցնեմ . « առաջ-
նորդք կոչուք , որ զմզուկս քամէք և
զուղտս կ'անէք » . անիրաւութիւն ,
և այլն , և այլն ընելն Հասունեանց
ստորը և մարուր խղճմտութիւն համե-
մատ՝ արդարութիւն , մեծ աստուած-
պաշտութիւն և նուիրագործութիւն
կը սեպուի . . . քայլ Հայ ազգ ան-
ուանելն ըստ ամենայնի նահապետու-
թեան աղգաց գործածութեան պար-
ծանօք և ուրախութեամբ մեծ մեղք ,
անարգութիւն և դատապարտութիւն
անձին : Դուն Սէ'տա լուր չունէիր որ
այն հնարիմաց պապական ըզվէրսիւ-
րուաք . գերագոյն իմն հաճարաւ Հա-
սունեանի հնարուած է , և այնու ընդ-
վըզի կողէր կայսերական կառավա-
րութենէն ինքն և ժողովուրդն , չու-
նէր իրաւունք արքայական պետու-
թիւնք տէր ելլալ իւր հպատակաց ,
հայուածոց , և ստացուածոց միան-
գումայն , և արգիլել որ անգոր միայ-
այդ խանգարիչ « ըզվէրսութեան » կոն-
դակը են : Ոտարք միջմատութիւն կա-
րող չեւայ ընել , օտարին սահմաննե-
րուն և հպատակացը տիրելու , երբոր
չընդունեց , ըսել է տէրութիւնք իւր
արդար իրաւունքն չպիտի անցնի , ու-
րինչէւ հոգք ամենայն զօրութեամբ
իշխանութեամբ և նաև զինու զօրու

Թեաւոր ևս պաշտպան բլաւ կոյսերաւ
 Կան իրաւանցք՝ և ապօտամբներն խո-
 նար ևղնն :

Տակաւին բնդունածդ , բաժդ բրածդ Սէտա , Օսմանեան պետութեան դէմ ապստամբական խոր, հուրդներդ և գործքերդ քիչ եկաւ ամենայն լըծութեամբ յայտմ , կայսերական բարեխնամ տէրութեան դէմ կրկին զապստամբութիւն կը քարոզես , որպէս թէ մեծափառ Օսմանեան կայսեր կողմէն չարութեան ձեռք մնալով այսպէս ձեզ վրէպել յաջողի զիրաւուն ալլող լաիկականք . . . :

Երրորդ մի կուռտամ ձեզի Սէտա, ձեզի համար շատ աղէկ է թէ որ հրա-
ժարիք այդ ապստամբողական հոգիին
որ կուռարար ետեւէն կինաք, շատ
բարով կընէք, ու կայսերական կառա-
վարութեանն ընդունելի կրլաք: Ապա
թէ ոչ եթէ այս արեքցուցիչ թմու-
թեան մէջ մնաք, ու տակաւին պնդէք
ձեր յիմար ու տկար կարծեաց վրայ,
կը վախնամ որ վերջը բաներնիդ գէշը
կերթայ, ու դուք այն ձեր յիմարական
թուեղծուած ընթացքէն չվջաք, օ-
գուտ մը չբաղելով մեծ վնասի հան-
դիպիք: Այսուհետեւ ազգիկ հետ մի-
անալ ազատութիւնը ձեռք առնել, և
կամ արգալուծեան հրամանին դուրս
խոնարհեցնել, որպէս և կառավարու-
թիւնը հրամայէ բնել ու ազատութեան
նաւահանգիստն հասնիլ, ապա կթա-
ռչ, մեծ ալելուիութեան վտանգ կայ,
և այժմեան նաւարարներուն քալիս
թեանք նայելով հազիւ թէ մարթա-
սին զանձինս ապրեցողայանք:

Դուռն Սէտա, սեպտեմբեր 22 լրագրիդ մէջ կը հրատարակես Գ. Լէֆլիբժնեանին հրամար, Բ. Դրան հրամանագրով անմիջապէս ետ պիտի դադարանան վանքէն, ու միանգամայն այս միջադէն լրագրիդ մէջ յուսահատութիւն կը քարոզես, եթէ այսպէս կուսանալուով թիւրքը բոլոր երաւունքներն ազգայնոցս յանձնէջ ու պիտի յանձնէ:

ինչ կը հասկնաս այդ սուտը որ խոսեցար Գ. Էնֆիլէճեանի վրայ, Տէրութեան հրամանաւ ետ պիտի դառնայ ըսելով որ Տէրութեան բարձր հրամանաւ հոն գացեր է գործ տեսնալու։ յալիշտակողին ձեռքէն բոլոր վնասական իրաւունքներն Միաբանութեան ունեւին դարձնելու, Միքայէլեան եկեղեցական գպրոցը որ Հասունեանը փույց կործանեց, բոլոր միաբանութիւնը ունորոնձայ գպրոցական ուսումնական մանկունքները ցրուց կրկին նորոգելու, աւերակներն կանխելու, եւ միթէ այսպիսի ազգային հոգւով նախանձախընդիր փառապն Աստուծոյ եւ եկեղեցւոյ եւ արքայական իրաւանց, իբրեւ պաշտօնեայ եւ առաջնորդ գայող անձ մի տէրութեան կողմանէ, ինչ սկզբունքով գործքերն չի լմնցուցած, բոլոր գոյցուած ու յալիշտակուած փոխադաստացուածներն եւ կալուածներն ձեռք չը բերած ուր պիտի գայ, տէրութիւնը այս մասին մասնաւոր պաշտօնեայ զրկեց զԳ. Էնֆիլէճեանն առ գործերուն, և թիւրի թէ որ և իյէ պատճառաւ յետ չը կրնար դառնալ, Զայն նուազ սակաւութեւ կարճատեւ խօսակցութեան և պատասխանի հակասական աստղաւծոյ Սէտայի։

1872 սեպտ. 26 Զինարտասէր ամե

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթառա բէնճէմսիւն ըստ
Գ. 29 իսի խանընտա